

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВСТАНОВЛЕННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ ІЗ ВЛАСНИКІВ СОБАК

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF INSTALLATION AND PAYMENT OF TAX FOR DOG OWNERS

Гарбінська-Руденко А.В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового права
Університету державної фіскальної служби України

Сливка А.В.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної служби України

У статті розкривається національний досвід оподаткування власників собак як елемента місцевого оподаткування. Визначено мету встановлення та сплати податку власників собак на основі аналізу закордонного досвіду. Аргументовано позицію про те, що досвід закордонних країн вказує на те, що сплата податку із власників собак є показником податкової культури, де справляння податків є суспільно прийнятною нормою, одним із джерел забезпечення суспільних благ і послуг. Доведено, що законодавче регулювання встановлення та сплати податку із власників собак наявне в більшості країн Європи.

Окреслено, що в більшості закордонних країнах досить суворі вимоги до володіння й утримання собак, порушення вимог спричиняє притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності. Аргументовано, що в Німеччині, Австралії, Канаді, Китаї, Нідерландах, Сполучених Штатах Америки й інших країнах власники собак мають отримати відповідну ліцензію на право володіння ними та сплатити податок із власників собак.

Акцентовано увагу на тому, що в жовтні 2017 року у Верховній Раді України було зареєстровано законопроект, який передбачав встановлення адміністративного збору за державну реєстрацію домашніх або безпритульних тварин, але вказаний законопроект так і не був ухвалений.

Доведено наукову позицію, що в Україні необхідно запровадити податок із власників собак для тих платників, які купують собаку, це має стимулювати платників податків звертатися до спеціальних закладів, що утримують безпритульних собак. Зазначено, що надходження від податку із власників собак можуть бути спрямовані й на сферу захисту тварин, наприклад, місцева громада могла б розподіляти податкові надходження кваліфікованим асоціаціям і організаціям для фінансування програм первинної ветеринарної допомоги, навчання громадян щодо прав тварин. Доведено, що встановлення податку із власників собак є необхідним заходом, що дозволить акумулювати надходження для проведення соціальних заходів зі зменшення кількості безпритульних тварин.

Ключові слова: податок, місцеве оподаткування, власники собак, правове регулювання, безпритульні тварини, звільнення від сплати податку.

The article describes the national experience of tax for dog owners as an element of local taxation. It is justified that local taxation in Ukraine should ensure that local budgets are filled with tax revenues, as this will allow the local community to provide quality local government. Determined purpose of establishing and paying the tax for dog owners based on the analysis of foreign experience. It is argued that the experience of foreign countries indicates that the payment of tax for dog owners is an indicator of a tax culture, where taxation is a socially acceptable norm, one of the sources of providing public goods and services. It has been proved that in the scientific literature the issue of taxation of dog owners is considered fragmented with in the framework of the system of local taxes and fees. It is proved that the legal regulation of the establishment and payment of tax for dog owners is present in the vast majority of European countries. It is pointed out that in most foreign countries the requirements for owning and keeping dogs are quite strict, and the violation of the requirements results in administrative or criminal liability. It is argued that in Germany, Australia, Canada, China, the Netherlands, the United States and other countries, dog owners must obtain a license to own them and pay tax for dog owners.

Attention is drawn to the fact that in October 2017, a bill was registered in the Verkhovna Rada, which provided for the establishment of an administrative fee for state registration of pets or stray animals, but the said bill has not been adopted. The scientific position has been proved that in Ukraine it is necessary to introduce a tax for dog owners for those tax payers who buy a dog, this should encourage taxpayers to apply to special institutions that keep stray dogs. It is outlined that tax for dog owners revenue can also be directed to the animal welfare field, for example, the local community could distribute tax revenue to qualified associations and organizations to fund primary veterinary care programs, animal rights education. It has been proved that imposing a tax on dog owners is a necessary measure that will allow to accumulate income for social activities to reduce the number of stray animals.

Key words: tax, local taxation, dog owners, legal regulation, stray animals tax exemption.

Постановка проблеми. Місцеве оподаткування в Україні має забезпечувати наповнення податковими надходженнями місцеві бюджети, що дозволить територіальній громаді забезпечити якісне місцеве самоврядування. Однією із проблем кожної місцевої громади, безперечно, є фінансування притулків для тварин, облаштування та прибирання місць для вигулу собак тощо. Усі ці заходи потребують значних коштів та є суттєвим фінансовим тягарем для місцевих бюджетів. Цю проблему можна було б вирішити, повернувшись до досвіду стягнення збору із власників собак, що вже відомий і нашій податковій системі. Збір із власників собак був закріплений у законодавстві України Законом «Про систему оподаткування» (втратив чинність) [1] та Декретом Кабінету Міністрів України «Про місцеві податки і збори» (втратив чинність) [2], що діяли

на території України з 1993 р. по 2011 р. З ухваленням Податкового кодексу України система місцевого оподаткування зазнала значних структурних змін, зокрема було скасовано неефективні в адмініструванні та фінансово неперспективні місцеві збори, збір із власників собак також. У жовтні 2017 р. у Верховній Раді було зареєстровано законопроект № 7220 про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо запровадження обліку домашніх та безпритульних тварин) [4], який передбачав, серед іншого, встановлення адміністративного збору за державну реєстрацію домашніх або безпритульних тварин. Однак вказаний законопроект так і не був ухвалений. Отже, місцеві громади в Україні не мають окремих фінансових інструментів для вирішення проблем фінансування притулків для безпритульних тварин із місцевих бюджетів.

Стан опрацювання проблематики. У науковій літературі питання оподаткування власників собак розглядається в межах системи місцевих податків і зборів. Деякі аспекти справляння місцевих зборів в Україні висвітлені у працях В. Андрушенка, О. Василика, Б. Боднарук, А. Крисоватого, О. Музики-Стефанчук, А. Соколовської, С. Юрія й інших.

Зважаючи на специфіку тематики оподаткування власників собак, серед українських науковців варто назвати В. Письменного [3, с. 271], який досліджував перспективи повернення збору із власників собак до підсистеми місцевого оподаткування в Україні. Проте питаннями правового регулювання справляння податку на собак активно цікавилися закордонні вчені. У працях таких учених, як А. Тарасов, Н. Паєр, Ingrid H. Tague, Jon Coates, Tom Head, John Corfert, висвітлено окремі аспекти оподаткування власників собак у закордонних країнах.

Метою статті є аналіз закордонного досвіду щодо правового регулювання податку із власників собак, шляхів його адміністрування та застосування на практиці, а також можливостей введення податку із власників собак в українське податкове законодавство.

Виклад основного матеріалу. Збір із власників собак існував у законодавстві України до 2011 р., але фактично обсяг його мобілізації був чи не найменший серед місцевих податків і зборів. Як зазначає В. Письменний, «у 2010 р. – останній рік функціонування «старої» підсистеми місцевого оподаткування – його надходження дорівнювали 0,189 млн грн, що еквівалентно 0,023% місцевих податків і зборів, 0,00028% податкових надходжень та 0,00012% доходів місцевих бюджетів» [3, с. 272]. Вказані показники мало відрізняються від попередніх років справляння збору із власників собак і зумовлені обмеженою базою оподаткування, номінальними податковими ставками, а також відсутністю механізму контролю за сплатою даного збору. Відповідно до Декрету Кабінету Міністрів України «Про місцеві податки і збори» (втратив чинність) [2], платниками такого збору були громадяни – власники собак (крім службових), які проживали в будинках державного і громадського житлового фонду та приватизованих квартирах. Збір стягувався кожного року. Його граничний розмір за кожну собаку не перевищував 10% неоподаткованого мінімуму доходів громадян на час нарахування збору. Проте незначна кількість населених пунктів його застосовувала, а враховуючи відсутність дієвої системи адміністрування й обліку тварин, збір із власників собак був досить формальним.

Обговорення питання платежів за володіння собаками було також запропоновано у 2017 р. у Верховній Раді, де було зареєстровано законопроект № 7220 про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо запровадження обліку домашніх та безпритульних тварин), який передбачав:

- реєстрацію та чіпування домашніх котів і собак;
- заборону використання тварин на випробувальних мисливських станціях, а також для проведення іспитів, змагань і притравки мисливських собак;
- заборону розведення домашніх безпородних тварин, використання тварин для зайняття жебрацтвом, торгівлю домашніми або опікуваними тваринами у громадських місцях, не відведених спеціально для цих цілей, або без ветеринарних документів, передбачених законодавством про ветеринарну медицину;
- справляти адміністративний збір у розмірі 0,1 прожиткового мінімуму для працездатних осіб за державну реєстрацію домашніх або безпритульних тварин; за внесення змін до записів електронної бази даних обліку домашніх та безпритульних тварин, які мають власників або опікунів, зокрема виправлення технічної помилки, допущеної з вини заявника, у розмірі 0,04 прожиткового мінімуму для працездатних осіб [4].

На жаль, даний законопроект так і не був ухвалений.

Як зазначає В. Письменний, «у цьому контексті показовий приклад зарубіжних країн із високою податковою культурою, де справляння податків є суспільно прийнятною нормою, невіддільним компонентом людського співіснування та одним із джерел забезпечення суспільних благ і послуг» [3, с. 272]. У більшості закордонних країнах досить суворі вимоги до володіння собаками й утримання, порушення вимог спричиняє притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності. Зокрема, у Німеччині, Австралії, Канаді, Китаї, Нідерландах, Сполучених Штатах Америки й інших країнах власники собак мають отримати відвідну ліцензію на право володіння ними та сплатити податок із власників собак.

Німеччина стала першою країною у світі, яка закрила норми про захист тварин у Конституції ще у 2002 р. [6]. У країні також діє закон про захист тварин, який ухвалений для запобігання жорстокому поводженню із тваринами. На думку законодавця, одним із проявів негуманного ставлення до тварин є перетворення їх на бездомних. Тому, щоби зменшити кількість бездомних тварин, і було введено податок із власників собак.

Відповідно до статистичних даних, на території Німеччини проживає 37 млн домашніх тварин, із яких 9,4 млн – собаки, що становить 25,4% від загальної кількості домашніх тварин [7]. Розмір податку із власників собак у Німеччині залежить від міста та громади, де проживає її власник. Так, у Мюнхені податковий платіж становить 100 євро на рік за одного собаку, проте якщо він мисливської породи, то власник оплачує внесок у розмірі 800 євро на рік, у Нижній Саксонії річний податок дорівнює 70 євро, а наявність собаки бійцівської породи зобов'язує його власника сплачувати не менше 613 євро, у Саксонії-Ангальт за собак небійцівських порід потрібно платити 10 євро на рік, тоді як за бійцівських – 300 [8]. Розміри податкових виплат в інших містах і громадах Німеччини (на рік) становлять: Етталь – 1 євро; Майнц – 186 євро; Хаген – 180 євро; Вуперталь – 160 євро [8].

У середньому податкові збори на собак різних порід приносять Німеччині приблизно 300 мільйонів євро на рік [8]. Зауважимо, якщо собаку забирають у притулку для бездомних тварин, то надалі такий власник протягом двох років звільнений від сплати податку із власників собак. Також власники тварин зобов'язані купити поліс медичного страхування для собаки та зробити всі необхідні щеплення.

За статистичними даними, на території Австрії зареєстровано 827 тис. собак, що є одним із найменших показників у Європі [9]. Із червня 2008 р. всіх собак, що утримуються в Австрії, треба ідентифікувати за допомогою мікрочіпа. Чіп повинен бути імплантований ветеринаром коштом власника собаки (у середньому – 20 євро) не пізніше, ніж собака досяг віку трьох місяців. Ставку податку із власників собак кожен австрійський населений пункт визначає самостійно, але щорічні виплати за одного вихованця зазвичай не перевищують 30–40 євро. Проте в деяких містах Австрії податки вищі. Так, у Тіролі ставка податку становить 45 євро за кожного собаку, а у Відні за першого собаку необхідно сплатити 75 євро, за наступного – по 105 євро на рік [10].

Щодо податку із власників собак у Нідерландах, то він належить до муніципальних і сплачується до місцевих бюджетів. Розмір податку залежить від муніципалітету. Так, у Гаазі реєстрація собаки здійснюється протягом 6 тижнів. Розмір податку із власників собак у Нідерландах установлюється залежно від кількості собак: за одного собаку – 124,08 євро, за двох собак – 318,48 євро; за трьох собак – 564,96 євро, якщо особа має більше ніж трьох собак, то сплачує 246,48 євро за кожну наступну тварину [11].

У Польщі податок із власників собак уведений Законом «Про місцеві податки та збори» у 1991 р. Даний податок необхідно сплатити на рахунок місцевої влади

до 30 квітня (звітний період – календарний рік), його ставка встановлюється муніципальною радою [12], але максимальна сума податку становить 125,40 злотих. Від сплати податку із власників собак звільнюються особи з інвалідністю, особи, віком старше 65 років, які самотійно ведуть домогосподарство, дипломатичні працівники та фермери, які мають не більше двох собак.

Люксембург є однією із країн, яка має найменшу кількість собак. Усі володільці собак повинні задекларувати свою тварину та сплатити податок. Сума податку варіюється від однієї комуни до іншої, однак мінімальна сума становить 10 євро [13]. Податок спрямовується до бюджету комуни та використовується для облаштування зон для виходу собак.

У Швейцарії в кожного собаки повинен бути паспорт із фотографією, інформацією про мікрочіп собаки й описом породи, там же будуть помічені всі щеплення собаки, а також тварина повинна бути зареєстрована та взята на облік у податковій адміністрації. Незалежно від того, чи собаку купують з-за кордону, чи придбали її у Швейцарії, потрібно зареєструвати собаку в місцевих Kreisbüro чи Gemeinde [14]. Розмір податку із власників собак коливається від 110 франків на рік у Кантоні Тачіно до 260 франків у Цюриху [14]. У більшості кантонів від сплати податку звільнюються власники собак-поводирів, собак-терапевтів, собак-рятувальників і собак-помічників, для цього власники таких собак повинні надати відповідні докази (наприклад, посвідчення особи від Швейцарської асоціації терапевтичних собак або Асоціації LeCorin) [14].

Цікавим є той факт, що навіть на невеликих островах також сплачується податок із власників собак. Так, на острові Гернсі, що є володінням Британської корони в Англійському каналі біля берегів Нормандії, податок із власників собак сплачується щорічно в січні за ставкою 10 фунтів стерлінгів за собаку [16]. Власники собак, які не сплачують податок, притягуються до відповідальності та сплачують штраф у розмірі не більше 500 фунтів відповідно до Закону про ліцензії на собак (Гернсі) 1969 р. [16].

У Сполучених Штатах Америки в окремих штатах також сплачується податок із власників собак. У штаті Вірджинія керівний орган кожної округи чи міста встановлює податок на право власності на собак, що належать до його юрисдикції. Сума податку може змінюватись, навіть залежати від статі собаки. Сума податку не повинна перевищувати 10 доларів Сполучених Штатів Америки за кожен рік або 50 доларів Сполучених Штатів Америки за довічну ліцензію [17].

В Ізраїлі кожний власник собаки повинен зареєструвати собаку та здійснити всі необхідні щеплення. Податок

сплачується виключно за нестерилізованих тварин, становить 338 шекелів і входить до групи податків з оподаткування фізичних осіб [18].

Висновки. Отже, урахувавши міжнародний досвід встановлення та плати податку із власників собак, Україні варто було б звернути увагу на вказану позитивну практику, усе ж таки повернутись до запровадження податку чи збору із власників собак. Притулки тварин переповнені та перебувають на фінансуванні суто волонтерських організацій, тому кошти, отримані від сплати вказаного податку, могли б якісно змінити ситуацію з безпритульними тваринами в нашій державі. Такими податковими важелями місцеві громади зможуть ефективно впливати на ситуацію з безпритульними тваринами у своїй місцевості. Для початку доречно було б запровадити податок із власників собак для тих платників, які купують собаку, оскільки, на нашу думку, якщо платники податків готові заплатити кілька тисяч гривень за собаку та забезпечити її утримання, то в них не повинно виникнути проблем зі сплатою податку із власників собак. Це деякою мірою має стимулювати платників податків звертатися до спеціальних закладів, що утримують безпритульних собак. Обов'язково варто передбачити і звільнення від сплати податку із власників собак за прийняття тварин із притулків. Ті платники податків, які забирають собак із притулків, не повинні сплачувати вказаний податок, оскільки вони вже допомогли власній громаді зменшити кількість покинутих собак. Собак, яких просто забирають із вулиці, варто було б зареєструвати у притулку для тварин, щоб була можливість ідентифікації їхніх власників. Надходження від податку із власників собак можуть бути спрямовані й на сферу захисту тварин, наприклад, місцева громада могла б розподіляти податкові надходження кваліфікованим асоціаціям і організаціям для фінансування програм первинної ветеринарної допомоги, навчання громадян щодо прав тварин.

Звичайно, встановлення нового податку чи збору в теперішніх умовах у нашій державі може викликати критику та несприйняття. Але встановлення «розумної» ставки податку із власників собак та його ефективного адміністрування зможе дещо охолодити критику. Підкріпити це зможе також і визначення головної мети такого податку – захисту тварин, що ще раз вказуватиме на нашу прогресивну європейську спрямованість. Міжнародний досвід свідчить про те, що встановлення податку із власників собак є необхідним заходом, що дозволить акумулювати надходження для проведення соціальних заходів з зменшення кількості безпритульних тварин, створення зон для виходу та захисту тварин, а також підвищить відповідальність власників собак.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про систему оподаткування : Закон України від 25 червня 1991 р. № 1251–XII (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1251-12> (дата звернення: 25.03.2020).
2. Про місцеві податки і збори : Декрет Кабінету Міністрів України від 20 травня 1993 р. № 56–93 (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-93> (дата звернення: 25.03.2020).
3. Письменний В. Перспективи повернення збору з власників собак до підсистеми місцевого оподаткування України. *Вісник Кіровоградського національного технічного університету*. Серія «Економічні науки». 2014. Вип. 26. С. 271–281.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо запровадження обліку домашніх та безпритульних тварин) : законопроект від 20 жовтня 2017 р. № 7220. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62763.
5. Where cats are more popular than dogs in The U.S. – and all over the world. *Washington Post* : website. URL: <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2014/07/28/where-cats-are-more-popular-than-dogs-in-the-u-s-and-all-over-the-world/> (дата звернення: 25.03.2020).
6. Basic Law for the Federal Republic of Germany. *Federal Ministry of Justice and Consumer Protection* : website. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/ (дата звернення 23.02.2020).
7. Number of pets in Germany 2000–2018, by type of animal. *Statista* : website. URL: <https://www.statista.com/statistics/552971/pets-number-by-type-germany/> (дата звернення: 23.02.2020).
8. Налог на животных в Германии. *VisaSam.Ru* : website. URL: <https://visasam.ru/emigration/europe-emigration/nalog-na-zhivotnyh-v-germanii.html> (дата звернення: 23.02.2020).
9. Number of dogs in the European Union 2018, by country. *Statista* : website URL: <https://www.statista.com/statistics/414956/dog-population-european-union-eu-by-country/> (дата звернення: 23.02.2020).
10. Oesterreich.gv.at – Service for Foreign Citizens. *Oesterreich* : website. URL: <https://www.help.gv.at/Portal.Node/hlpd/public/en> (дата звернення: 23.02.2020).

11. Dog tax. *The Hague* : website. URL: <https://www.denhaag.nl/en/taxes/dog-tax.htm> (дата звернення: 23.02.2020).
12. У Польщі збільшили податок на собак. *Monitorinfo* : вебсайт. URL: <http://monitor-press.info/ua/categories/polshcha/36824-u-pol-shchi-pidvishcheno-podatok-na-sobak-shcho-tse-i-skil-ki-potribno-zaplatit> (дата звернення: 23.02.2020).
13. Are pets too expensive? *ING* : website. URL: <https://www.ing.lu/content/siteing/en/Individuals/my-money/categories/pay/are-pets-too-expensive.html> (дата звернення: 23.02.2020).
14. Dog tax. *Ch.Ch* : website. URL: https://www.ch.ch/en/dog-tax/?_sm_au_=iVVFwB3JNJ7WSnkH (дата звернення: 23.02.2020).
15. Sie haben einen Hund? Dann finden Sie hier alle wichtigen Informationen, wenn Sie mit Ihrem Vierbeinerin der Stadt Bernunterwegs sind. *StadtBern* : website URL: <https://www.bern.ch/themen/umwelt-natur-und-energie/tiere-1/hunde?searchterm=Hunde> (дата звернення: 23.02.2020).
16. Dog tax. *St. Peter Port Parish* : website. URL: <https://stppcons.com/information/dog-tax/> (дата звернення: 23.02.2020).
17. West's Annotated Code of Virginia. *Michigan State University* : website. URL: <https://www.animallaw.info/statute/va-licenses-%C2%A7-32-6528-amount-license-tax> (дата звернення: 23.02.2020).
18. Які податки в Ізраїлі для резидентів. *Правова та юридична підтримка мігрантів* : вебсайт. URL: <https://migrant.biz.ua/izrail/finansy-il/podatky-v-izraili.html> (дата звернення: 23.02.2020).